

"כריסה בין שיניה"

ר"ש איברימן (אוסטרא כפסטה, כולבול עמ' 197, הערה 39)

הביטוי "כריסה בין שיניה" הוא גם במשנת ר"ה פ"ב מ"ח. חכם אחד הציע להגיה: "כריסה בין שדיה", ואין צורך בכך, והנכון כלפנינו, והכוונה שהאשה לא תוכל לשקר ולהכחיש שלא נבעלה (או שכבר ילדה אתמול, כמשנת ר"ה), שהרי כריסה יכנס לבין שיניה ולא יתן לה לשקר. ואין לקלקל מליצה ציורית זו.

אהרן גלצר (מקור ראשון, עמ' 23, גליון אס"א)

השימוש בתיאור הציורי הזה נפוץ למדי, ואף על פי כן רוב האנשים שמשתמשים בו אינם מבינים מה בדיוק הוא מתאר. הקושי המרכזי הוא שאין כל קירבה פיזית בין כריסה המלאה של אישה בהריון לשיניה...

אני מתכוון להציע כאן פירוש אחר שנרמז בעדינות בדבריו של הר"ח אלבק (מבוא למשנה, עמוד 201, הערה 49). המפתח לפתרון הבעיה היא ההבנה ששיניים שמופיעות בביטוי הזה אינן השיניים שנמצאות בפה, אלא שיניים אחרות.

הגמרא (נדה מא,ב) דנה מהו השלב שבו דם שיוצא מרחמה של האישה גורם לה להיטמא בטומאת נידה. מסקנתה היא שיציאת הדם מ'בין השיניים' הוא השלב שבו האישה נטמאת. מסוגיה זו עולה שמקום כלשהו בעומק הנרתיק נקרא 'בין השיניים' (בירושלמי, יבמות פ"ו ה"א, מקום זה נקרא 'בין השיניים'). מדוע הוא נקרא כך? רש"י (שם, ד"ה "כמין שיניים") מסביר ש"יש בתוך הרחם תלתולי בשר", דהיינו בליטות שמזכירות בצורתן שיניים.

יש להוסיף שהשימוש במילה 'שיניים' לתיאור של שורת בליטות בגוף האדם קיים גם לגבי איבר נוסף – 'שיני הכרכשתא' (עיין שבת פב, א).

לפי הסברנו, הביטוי 'כרסה בין שיניה' מתבאר מאליו – הכרס המלאה, שבתוכה נמצא העובר שעתיד להיוולד בקרוב, נמצאת, כביכול, כבר בין השיניים, לקראת יציאתו של הוולד לאוויר העולם.